

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
Iesv, Cvrsvs Theologicvs**

in decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Secvndam Secvndæ, & Tertiam Partem D. Thomæ

Esparza Arteida, Martin de
Lugduni, 1666

XXV. Vtrum vnio hypostatica sanctificet humanitatem, vt quod?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94839](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94839)

Isai. 6. *Spiritus Domini super me, eo quod unxit me.* Daniel 9. *Donc ungatur Sanctus Sanctorum.* Actor. 10. *Quomodo unxit eum Deus Spiritu Sancto.* Quibus in locis Sancti Patres, quos magno numero referunt Suar. disp. 13. sect. 1. Vasq. disp. 41. cap. 4. Nomine *Unctionis* intelligunt sanctificationem humanitatis per Diuinitatem. Quia videlicet in scripturis passim sanctificatio vocatur unctio, & sanctitas unguentum. Sufficiens in specimen ceterorum Gregorius Nazianzenus, & Augustinus, Nazianzenus orat. 36. quæ est 4. de Theologia num. 36. *Christus vero dicitur propter Diuinitatem. Ea enim humanitatis unctio est, non operatione, ut in aliis Christis, id est, unctis, sed totius unguenti presentia.* Et orat. 42. quæ est secunda in Pascha, loquens de Christo: *Perfectus, ait, non modo propter Diuinitatem, qua nihil perfectius, sed etiam propter Diuinitatem unctam humanitatem.* Augustinus lib. 15. de Trinit. cap. 16. dicit. *Tunc unctam fuisse inuisibili Deo humanam naturam, quando Diuina est vnita persona.* Quibus nihil profecto significantius esse potest pro sanctificatione humanitatis per Deitatem, iuxta modum loquendi affinem diuinæ locutioni, eiusdemque participem.

Art. 4. Demum Patres, ac Theologi docent communiter ex sacris literis, idè Gratiam habitualement sanctificare naturam rationalem, cui vnitur; quia ratione suæ perfectionis excludit peccatum, dat ius ad Beatitudinem, est radix habituum, & operationum omnium supernaturalium, reddit Filium adoptiuum Dei, & constituit amicum, & consortem Diuinæ naturæ; sed Deitas vnita humanitati mediante Verbo hæc omnia multò excellentius illi præstat; quandoquidem excludit peccatum etiam veniale. Imò & ipsam peccabilitatem, dat ius inamissibile ad Beatitudinem incomparabiliter maiorem; est prima radix donorum omnium supernaturalium, atque adeò, & Gratiæ habitualis, reddit humanitatem, non utcumque participem Diuinæ naturæ; sed deificatam immediatè. Eandem constituit obiectum complacentiæ, & amicitiae diuinæ, ita perfectè, ut nihil negare possit Deus, quod ea humanitas velit absolutè, & efficaciter; ac demum constituit Christum, etiam ut hominem filium Dei, non adoptiuum; sed naturalem. Ergò Deitas cum excessu propè infinito sanctificat magis humanitatem, quàm Gratia habitualis.

Ad 1. Sanctificatio, quæ est effectus formalis Gratiæ habitualis, non potest præstari à sanctitate increata: potest tamen præstari alia sanctificatio specie diuersa, multò excellentior, ac superioris ordinis, & hæc de facto confertur humanitati Christi per deitatem.

Ad 2. Duplex est immutatio, propria, & impropria. Propria est, qua subiectum perficitur, vel redditur deterius, acquisita noua perfectione, aut deperdita præexistenti. Impropria est, per quam subiectum quomodocumque aliter se habet, per nouam denominationem absque lucro, & iactura. Verbum non potest mutari propriè; quia essentialiter habet omnem perfectionem, idèque nullam acquirere, nullam deperdere potest. Potest tamen mutari improprie, & mutatur improprie per vnionem ad humanitatem, quia ratione vnionis ad humanitatem denominatur de nouo vnitum humanitati. At humanitas mutatur propriè, quia perficitur per diuinitatem, quæ est capax ad perficiendum, sicut illa ut perficiatur. Quare vnio hypostatica vnit aequaliter vtrumque extremum, quoad coniunctionem in ordine ad locum: non tamen quoad effectus formales, & quoad immutationem propter diuersam capacitatem extremorum.

Ad 3. Personalitas proptè virtualiter distincta à deitate sanctificat humanitatem, non sanctitate virtualiter distincta à deitate: sed ipsa sanctitate Diuinitatis.

Quia sanctitas diuinitatis communicatur personalitati per identitatem realem, hoc est communicatur illi tantundem, atque sibi. Vnde personalitas Verbi vnita humanitati est ratio communicandi eidem sanctitatem diuinitatis propriam, non secus, ac si eadem sanctitas esset virtualiter intrinsecè indistincta ab eadem personalitate. Confirmatur ex doctrina expressa Conciliorum, & Patrum superius indicata de deificatione humanitatis: quia deificatio provenit similiter à diuinitate mediante personalitate Verbi, quæ vnitur immediatè humanitati.

Ad 4. Sanctitas increata non communicatur humanitati tantundem, atque sibi, & personalitati diuinæ. Quia sibi, & personalitati diuinæ communicatur per identitatem, humanitati verò per vnionem physicam, quæ est minor communicatio, quàm identitas, ut per se patet, Sanctitas autem eatenus sanctificat, quatenus communicatur sanctificato. Sanctitas igitur increata licet sit infinita secundum se, non tamen sanctificat simpliciter infinitè humanitatem: sed tantum finitè, ac limitatè; quia finitè tantum, ac limitatè communicatur humanitati; nec humanitas est capax cui infinitè communicetur, cum non sit capax, cui realiter identificetur.

Ad 5. Dicitur quæst. 27. Art. 6. Lapis est essentialiter incapax sanctificationis, & amicitiae cum Deo, quorum effectuum formalium est capax natura humana; nulla igitur est consequentia ab vno ad aliud, & instatur obiectio in Gratia habituali, quæ sanctificat hominem, & vnita substantia irrationali, non posset eam sanctificare. Iam distantia creaturarum omnium à Deo est quidem æqualis quasi quantitatiuè; non tamen participatiuè, quia non omnes Creaturae participant æqualiter perfectionem diuinitatis, licet ipsa omnes illas excedat æqualiter se tota, de quo alibi fusiùs.

Q V Æ S T I O XXV.

Vtrum vnio Hypostatica sanctificet Humanitatem, ut quod?

Videtur sanctificare. 1. Quia quod est essentialiter impossibile cum peccato, est forma sanctificans, sed vnio hypostatica est essentialiter impossibile cum peccato, etiam veniali; imò, & cum peccabilitate. Ergò est forma sanctificans, ut quod.

2. Idè Gratia habitualis est forma sanctificans; quia coniungit cum Deo, & tribuit ius possidendi Deum per visionem beatificam. Sed vnio hypostatica multò perfectius, & excellentius coniungit humanitatem cum Deo, & tribuit ius ad præstantiorem visionem Dei. Ergò, &c.

3. Vnio hypostatica est longè maioris perfectionis, quàm Gratia habitualis, & quàm quodcumque aliud donum creatum, quia essentialiter ipsi est, ut intrinsecè perficiatur per deitatem, utque illi immediatè coniungantur; cum Gratia, & alia, dona non perficiantur intrinsecè per deitatem, neque intimè illi coniungantur. Vnde Bernard. lib. 5. de Confid. ait, vnitatem Christi præcedere omnes alias, præter vnitatem Trinitatis; & Sancti Patres passim illam appellant, maximum Dei donum inter omnia creata. Nihil autem non sanctificans potest esse præstantius eò, quod non sanctificat: quandoquidem Sanctitas est perfectio simpliciter simplex.

4. Cum alicui additur aliquid aliud, illud augetur tantum de præcisè, quantum est id, quod additur, ex. gr. Si longitudo addatur palmus, illa augetur tantum palmo. Vnde

Vnde est principium mathematicum si vni ex aequalibus fiat additio, excessum aucti non posse esse maiorem additamento. At si verbo, & humanitati addatur vnio hypostatica, perfectio existens in rerum natura tantum augetur, quantum euentus existentiae Christi, praecellit euentui in quo Christi humanitas careret vnione, & daretur purus homo. Ergo tanta est perfectio vnionis hypostaticae, quanta est praecellencia euentus existentiae Christi supra euentum existentiae solum puri hominis. Ergo est perfectio penè infinita, & multò maior perfectione Gratiae, quod ex eo clarius apparet; quia tantò vnum additamentum est maius alio, quanto plus augetur eadem res per vnum, quàm per aliud. Per additamentum autem vnionis hypostaticae, tantò magis augetur perfectio existens in rerum natura, atque in humanitate, quam per additamentum Gratiae in quocumque gradu, quanto euentus existentiae Christi excedit euentum puri hominis iusti. Ergo vnio hypostatica est perfectio incomparabiliter maior, quàm Gratia in quocumque gradu, atque adeò magis sanctificat quàm Gratia.

5. Vnio hypostatica est causa, & radix ratione cuius debetur humanitati Gratia habitualis, quae est forma sanctificans. Forma autem sanctificans non potest contineri, tanquam in causa, & radice in entitate non sanctificante formaliter per seipsam. Ergo.

6. Humanitati Christi debetur specialis cultus adorationis propter vnionem hypostaticam. Specialis autem cultus adorationis deberi non potest nisi titulo Sanctitatis specialis. Ergo sanctitas aliqua specialis est indistincta ab vnione hypostatica.

Art. 1. Resp. Entitates modales, ac praesertim vniones non sunt institutae à natura, vt tribuant per seipsas subiectis suis, seu terminis effectus formales vniocè similes effectibus formalibus, quos praestant ea, quorum ipsae sunt modi. Solum namque sunt institutae, vt determinant vnumquodque subiectum, seu causam ad recipiendum, aut praestandum eos effectus, ad quos in ipsis praesupponitur iam virtus, & capacitas adequatè sufficiens. Ad hoc videlicet praecise sunt necessarii modi atque conuenientes, neque Deus, & natura praetergrediuntur limites necessitatis, & conuenientiae; sed vnum vni destinant, vt dicit Philosophus 1. Polit. c. 1. Qua de causa vnio albedinis non est alia quaedam albedo tribuens seipsa, vt quod subiecto effectum formalem albi: Vnio animae cum corpore non est alia quaedam animula praestans Corpori effectum formalem animati; nisi praecise, quatenus illi adiungit animam; & sic de ceteris omnibus similiter. Cum ergo vnio hypostatica sit entitas modalis determinans Verbum Diuinum ad sanctificandam humanitatem, vt constat ex quaest. 20. & 24. nequis esse forma per seipsam sanctificans, vt quod.

Art. 2. Confirmatur, quia vnio hypostatica aequè essentialiter est nexus Verbi Diuini cum humanitate, & humanitatis cum Verbo; necnon vtriusque seculum, & sui cum vtroque hoc extremo. Ergo si propter connexionem cum Verbo haberet in se vim sanctificatiuam, vt quod, propter aequalem connexionem cum humanitate non minùs haberet indigentiam sanctitatis, & totalem quantum est ex se vacuitatem respectu eiusdem sanctitatis; maximè cum in sit humanitati tanquam adequato subiecto receptionis, ac sustentationis; idèoque magis accedere debeat ad naturam, & conditionem ipsius. Repugnat autem idem secundum se esse sanctitatem, & indigentiam sanctitatis totaliter vacuam eadem. Ergo vnio hypostatica solum sanctificat, vt quo, non communicando humanitati perfectionem propriam, sed vltimò formaliter determinando, vt illi communicetur perfectio sanctificatiua Deitatis.

R. P. de Esparza Curs. Theol. Tom. II.

Ad 1. Sanctitas est bonitas excludens malitiam peccati, non praecise ratione connexionis cum aliquo alio, sed propter magnitudinem bonitatis sibi secundum se conuenientis. Nam, & actus Fidei, quo quis crederet speciali Dei reuelatione se non esse in statu peccati, esset intrinsecè impossibilis cum peccato; nec tamen esset forma sanctificans; quia id ipsi conueniret praecise ob connexionem essentialem cum ea reuelatione, & non propter magnitudinem suae bonitatis, vtpotè aequalis bonitati actus fidei, quo crederetur opposita reuelationi. Vnio autem hypostatica est impossibilis cum peccato humanitatis praecise propter connexionem cum sanctitate increata, quam communicat eidem humanitati.

Ad 2. Gratia habitualis est coniunctio cum Deo per participationem naturae diuinæ sibi essentialem, vnio verò hypostatica per puram connexionem, absque illa peculiari, ac excellenti naturae diuinæ participatione, eademque est ratio de ceteris praedicatis conuertibilibus cum coniunctione ad Deum formaliter sanctificantem, nulla igitur est paritas.

Ad 3. Exigentia essentialis vnionis hypostaticae, vt intrinsecè perficiatur per deitatem, non est gratia ipsius, sed gratia humanitatis, atque concreti. Nec enim vnio existit gratia sui; sed quidquid habet seruiliter habet, & quidem genere seruitutis vilissimo; quia non prius recipit in se eum bonitatis, ac perfectionis cumulum, qui communicatur humanitati; sed est pura determinatio, vt ille immediatè humanitatem afficiat; mediàte eadem vnione, tanquam pura determinatione, & non tanquam subiecto, seu quasi subiecto, prius recipiente in se, quod per ipsam adscribitur humanitati. At Gratia habitualis habet in se per identitatem omnes eas perfectiones, quae per ipsam communicantur hominis; Est igitur Gratia habitualis multò perfectior, quàm vnio hypostatica secundum se. Iam Sancti Patres, & Theologi dum exaltant perfectionem huius vnionis, eamque praefereunt Gratiae habituali, nequaquam loquuntur de perfectione vnionis praecise ratione sui; sed ratione eius, quae per ipsam, vt puram determinationem adiungitur subiecto; idèst, ratione Deitatis.

Ad 4. Additamentum non aestimatur secundum magnitudinem determinatiui formalis, vt vnum alteri accedat; sed secundum magnitudinem eius, quod accedit. Cum enim longitudini additur palmus, non tantum est augmentum longitudinis, quanta est vnio palmi ad ipsam; sed quantus est palmus, qui vnitur. Similiter ergo augmentum perfectionis in humanitate assumpta, non pensatur ex magnitudine vnionis; sed ex magnitudine vniti. Et licet ante vnionem existant extrema vnibilia; ac proindè existat tota perfectio ipsorum propria, non tamen existit cum omni vtilitate, quae per illa praestari potest. Quia quod est perfectiui alterius, dum non coniungitur perfectibili, non fungitur munere perficientis. Quapropter euentus existentiae Christi superat euentum existentiae solius puri hominis, non solum quoad excessum, quo euentus existentiae vnionis superat euentum priuationis, seu negationis eius secundum se: sed etiam quoad excessum, quo superat euentus Diuinitatis seipsa perficientis humanitatem, euentum eiusdem non perficientis eandem. Is igitur excessus non commendat magnitudinem perfectionis conuenientis vnioni secundum se; sed magnitudinem virtutis perfectiuae, quae est propria Diuinitatis; atque idèò vnio secundum se, est quid magnum in ratione vtilis, & aestimabilis ratione alterius, non tamen in ratione excellentis, & aestimabilis propter se praecise: quae duo sunt valde inter se diuersa, licet faciliè equiuocationem, & confusionem parere possint apud hominem procliuem ad metiendum.

V 3 aestima

aſtimabilitatem cuiusque rei ex ſola ſua indigentia, exque ſola rerum vtilitate.

Ad 5. Dicitur ſimiliter vnionem hypſtaticam eſſe radicem Gratiae, ac virtutum & donorum non ratione ſuae perfectionis; ſed ratione ſanctitatis increatae, quae communicat humanitati dignitatem, & ius ad ea omnia.

Ad 6. Cultus ſpecialis, & excellens adorationis debetur humanitati Chriſti, ratione diuinitatis ſibi intimè coniunctae non ratione vnionis, qua coniungitur.

QVÆSTIO XXVI.

Verum dentur in Chriſto Gratia habitualis, omneſque Virtutes, & Dona?

Videtur non dari. 1. Quia Gratia habitualis eſt neceſſaria, & conueniens naturae humanae, vt eam ſanctificet, vt eius opera dignificet ad prae-
mium, vt communicet filiationem, & amicitiam Dei: vtque ſit radix, & quaſi natura, ex qua pro-
ueniant reliqua dona ſupernaturalia. Haec autem omnia, & ſi quae ſunt alia cum his conuertibilia habet multò præſtantius humanitas Chriſti per Gratiam vnionis. Neque verò ornat, aut confert ad pulchritudinem, quod eſt in vnoquoque inutile, ac ſuperfluum; ſed potiùs deturpat, ſicut ſexus digitus manum. Nulla igitur eſt ratio, ob quam conueniens fuerit, vt humanitati Chriſti infunderetur Gratia habitualis. Quod ſi ea non datur in Chriſto, neque virtutes, & dona dantur in eodem; quae videlicet ſunt proprietates connaturales illius; ideoque neceſſariò defunt, vbi illa deſt.

2. Gratia habitualis neque poteſt ineſſe Chriſto eiſdem infimae ſpeciei cum noſtra; neque alterius ſpeciei. Non quidem eiſdem, quia noſtra conſtituit Filium adoptiuum; Atque Chriſtus eſt filius naturalis Dei, cui repugnat adoptio. Neque poteſt eſſe perfectior ſecundum ſpeciem, quia Gratia noſtra habitualis habet perfectionem in ſuo genere ſummam, & repugnat, etiam de potentia Dei abſoluta, perfectior alia ſanctitas purè creata, vt inferitur ex doctrina de perfectione luminis Gloriam in q. de Deo. Eadem eſt ratio proportionalis de Virtutibus, & donis. Nihil igitur horum eſt, aut fuit in Chriſto.

3. Dona ſupernaturalia purè creata, neque inſunt Chriſto cum intentione ſimpliciter infinita, vt potè repugnanti, ſicut dictum eſt in Philoſophia; Sed neque inſunt cum intentione finita; quia haec non iuſtè correfpondet dignitati Chriſti, quae eſt infinita ſimpliciter. Ergò nullatenùs inſunt.

4. Superfluum eſt dare media ad aliquem finem habenti iam ipſum finem. Gratia autem virtutes, & dona ſunt media ad Beatitudinem obtinendam, quae nunquam defuit Chriſto Domino. Ergò ſuperflue eam ipſo daretur.

5. Fides eſt fundamentum omnium virtutum, & donorum ſupernaturalium, eademque non data eſt in Chriſto; ſicut neque ſpes, quae patet ex dictis q. 25. & 36. de Virtut. Theolog. Sublato autem fundamento ea ſubſiſtere non poſſunt, quae illo nituntur. Similiter ratione ſpeciali negantur Chriſto virtus ſpei, & Poenitentiae, & donum timoris fugiens malum imminens culpa, & poenae, quae repugnant ſtatui beatitudinis.

6. Non dantur in Chriſto Gratiae gratis datae, præſertim genera linguarum. Cum enim miſſus fuerit ſo-

lùm ad oues domus Iſraël, vt ipſemet teſtatur Matth. 15. non debuit uſurpare aliam linguam, quam Iſraëliticam. Ergò Chriſtus non habuit plenitudinem omnium donorum Gratiae.

Art. 1. Reſp. Non eſt de fide dari in Chriſto Gratiam habitualement, vt oſtendit Vaſq. diſp. 41. c. 1. Negari tamen non poteſt abſque temeritate, propter auctoritatem Theologorum, & propter teſtimonia ſcripturae atque rationem, quibus ipſi nituntur. Neceſſitas ponendi in Chriſto habitum gratiae, apparet ex neceſſitate habitus Charitatis, qui eſt indiſtinctus à gratia ſanctificante, vt dicitur in q. de iuſt. Habitùs autem Charitatis fuit neceſſarius in Chriſto ad eliciendos actus dilectionis Dei ſuper omnia, eadem ratione, qua neceſſaria eiſdem fuere potentiae viſiua, auſcitiua, ambulatiua ad exercendas operationes proprias iſtarum potentiarum. Quia verò obiectum formale morium Charitatis, quae ineſt puris hominibus, eſt ſummum bonum, quatenùs eſt bonum ſibi ipſi, quo motiuo nullum aliud præſtantius eſſe poteſt; atque vnaquaeque virtus ſpecificatur ex ſuo motiuo, deducitur habitum Charitatis in Chriſto fuiſſe eiſdem infimae ſpeciei cum Charitate noſtra, cum exceſſu ſolum quoad intentionem.

Art. 2. Quod confirmatur ex metaphoris, quibus in ſacris literis dicitur, Chriſtus Sol iuſtitiae, & Fons Gratiae; vocatur vitis, nos verò palmites, &c. Nam ſicut Sol tranſmittit in corpora ſubiecta lucem; Fons effundit in riuos, aquam, & vitis deriuat in palmites ſuccum eiſdem omninò rationis, ac ſpeciei cum iis, quae ſibi inſunt: Ita Chriſtus communicat nobis gratiam, & Charitatem, eiſdem rationis, ac ſpeciei cum ea, quae ſibi ineſt. Aliàs enim illae metaphora non eſſent ſatis idoneae. Eiſdem rationis eſt, quod dicitur Ioan. 1. De plenitudine eius nos omnes accepiffe, & quod dicit Chriſtus ad Patrem cap. 21. *Ut omnes vnum ſint, ſicut tu Pater in me, & ego in te; vt & ipſi in nobis vnum ſint.* Nam ſicut Chriſtus eſt vnum cum Patre, per vnitatem numericam ſubſtantiae; ſic iuſti ſunt vnum cum Chriſto per vnitatem ſpecificam gratiae, & Charitatis: Et tunc propriiſſimè dicuntur de plenitudine eius accipere, cum verificatur, eiſdem rationis gratiam illis ineſſe, quae abundat in Chriſto.

Art. 3. Ratio, qua probata eſt exiſtentia habitus Charitatis in Chriſto, eiſdemque ſpecifica conuenientia cum noſtra Charitate, aequaliter probat, eodemque proſus modo, dari in eodem reliquas omnes virtutes, & dona, cum quibus non eſt incompoſſibilis ex ſuo conceptu, ſtatu beatitudinis. Indignit namque illis omnibus ad operationes eorum proprias, ſicut indignit habitum Charitatis ad actus dilectionis. Et quia motiua cæterarum virtutum ſunt eiſdem rationis cum motiuis virtutum noſtrarum, ſicut dictum eſt de Charitate; concluditur eas quoque fuiſſe in Chriſto eiſdem infimae ſpeciei cum noſtris. Dantur igitur in Chriſto gratia habitualis, virtutes omnes, & omnia dona compoſſibilia cum Beatitudine, eaque eiſdem non minus ſpeciei, quàm nominis cum noſtris.

Ad 1. Tranſeat gratiam habitualement, & quae ad ipſam connaturaliter conſequentur, propter nullum ex iis titulis, qui proponuntur in obiectione data fuiſſe in Chriſto. Superſt eſt nihilominùs alius titulus comprincipij connaturaliter, requiſiti ad operationes, & actus, ſine quibus non decebat eſſe Chriſtum, pro vt expoſitum eſt.

Ad 2. Licet gratia habitualis Chriſti ſit eiſdem infimae ſpeciei cum noſtra, quae nos reddit Filios adoptiuos Dei; non potuit tamen communicare hunc effectum formalem Chriſto Domino; quia filiatio adoptiua